

START FIETSTOCHT

Deze fietstocht is onderdeel van de tentoonstelling De Speelse Stad van Aldo van Eyck, die van 7 oktober 2011 tot 31 januari 2012 in het Van Eesterenmuseum te zien is. De tentoonstelling belicht een unieke periode in de geschiedenis van het buitenspelen in Amsterdam. Tussen 1947 en 1978 werden meer dan 700 openbare speelplaatsen aangelegd die grotendeels waren ontworpen door de architect Aldo van Eyck (1918-1999). In Amsterdam Nieuw-West is de hoeveelheid van deze speelplaatsen verreweg het grootst en is daarom ook karakteristiek voor het stadsdeel. De fietstocht leidt langs zijn originele, verdwenen en aangepaste speelplaatsen. Maar er zijn ook veel andere vrij toegankelijke buitenspeelmogelijkheden te zien. Hiervan is een groot aantal de laatste jaren aangelegd in het kader van stedelijke vernieuwing en het vergroten van de leefbaarheid in de wijk.

ROUTE

■ SPEELPLEKKEN

- 1 Gerbrandypark
- 2 Maurits Sabbehof / Burgemeester Röellstraat
- 3 Nolensstraat / Stackéstraat
- 4 Mendes da Costahof
- 5 Confuciusplein
- 6 Anselmushof
- 7 Sloterpark
- 8 Botteskerkpark
- 9 Braillehof
- 10 Rembrandtpark

■ OOK DE MOEITE WAARD

- 1 Jan Cupidohof - Aldo Van Eyck speelplaats
- 2 Dr. H. Colijnstraat / Lodewijk van Deijsselstraat - Speeltuin Confucius
- 3 Eendrachtspark / Albardagracht - Natuurspeelplaats
- 4 Eendrachtspark / Ruys de Beerenbrouckstraat - Aldo Van Eyck speelplaats
- 5 Abraham Cuypersplein - Openbaar schoolplein 't Koggeschip
- 6 Thomas v. Aquinostraat - Openbaar schoolplein De Kans
- 7 Groenpad - Zie voorzijde folder: Aldo Van Eyck koepel, op de achtergrond flat Remijden
- 8 Witte klok - Aldo van Eyck speelplaats
- 9 Piet Wiedijkpark - Peuterbadje, kabelbaan en andere speeltoestellen
- 10 Orteliuspad - Speeltuin Mercator

■ HORECAGELEGENHEDEN

■ GERBRANDYPARK

In 2008 heeft kunstenaar Hoshiyar Rasheed het plan geopperd om het pierenbad van Van Eyck (ontwerp 1958, uitvoering 1961) te betrekken bij de herinrichting van het Gerbrandypark. Al in een vroeg stadium heeft hij de wijkbewoners betrokken bij zijn plannen, ze hebben zelfs een grote inbreng gehad bij de realisatie van 'De kleine kameleon'. Zo is op de bodem van het pierenbadje een tekening van een draak te zien, geïnspireerd op de tekeningen van de basisschoolkinderen uit de buurt. Ook zijn er tegels geplaatst waarop tekeningen van de kinderen zijn afgebeeld. Omdat volwassenen moeten buigen als ze de poort binnen komen, is het voor bezoekers duidelijk dat ze het domein van de kinderen binnen stappen.

■ MAURITS SABBEHOF BURGEMEESTER RÖELLSTRAAT

In het Maurits Sabbehof doet een betonnen zandbak nu dienst als plantenbak. In de jaren '60 was deze onderdeel van een speelplaats. Net als de speelplaats in het naastgelegen Hugo Verriesthof was deze door Van Eyck ontworpen. De eerste zandbak van Van Eyck was rechthoekig van vorm. Bij latere speelplaatsen werden variaties toegepast, maar de basisvorm was altijd geometrisch. In het geval van deze zandbak zorgden vier driehoekige vlakken ervoor dat er binnenin een rechthoekige ruimte ontstond, wat extra dynamiek opleverde. Op deze

vlakken konden de kinderen zitten. Ook de bank, geplaatst voor de ouders en grootouders, staat er nog. Het is een 'E-4 bank', vernoemd naar het aantal houten latten dat is gebruikt. De rest van de speelplaats is verdwenen.

■ NOLENSSTRAAT / STACKÉSTRAAT

In deze buurt staan de 'Dudokhaken'. Dit zijn een zestal etageflats uit de jaren '50, genoemd naar de architect Willem Dudok en de haakvormige verkaveling waarin de woningen zijn ontworpen. Bij de renovatie van enkele Dudokhaken is ook de openbare ruimte meegenomen. Op de plek waar sinds 1960 een speelplaats van Van Eyck was, is in de geest van de architect een nieuwe speelplaats aangelegd.

■ MENDES DA COSTAHOF

De aanleg van langwerpige gebieden was voor Van Eyck vaak een lastige opgave. Hij moest afzonderlijke plekken, verdeeld over het lineaire gebied, op een harmonieuze wijze met elkaar zien te verbinden. Bij het Mendes da Costahof ontwierp hij in 1957 drie cirkels met telkens toenemende diameter, die hij verbond met een pad. Deze cirkels werden benadrukt door het groen eromheen. De grootste cirkel, waar het zwaartepunt lag, was een geschikte plek voor de zandbak, met rondom bankjes en springstenen. Door rigoureuze aanpassingen zijn

tegenwoordig de verhoudingen kwijt. Dwars door de middelgrote cirkel is een diagonaal pad aangelegd, waardoor het nieuwe klimtoestel moeilijk bereikbaar is. De springstenen zijn vervangen door wipkippen, veelvuldig toegepaste speeltoestellen vanaf de jaren '80.

■ CONFUCIUSPLEIN

Bij de herinrichting van het Confuciusplein heeft de oude voetbalkooi in 2010 opnieuw een plek gekregen, maar is hierbij 50 centimeter verdiept. De verdieping benadrukt de speciale rol dat het voetballen op het plein heeft, en door de nieuwe houten zitvlakken is een bescheiden tribune ontstaan. Ondanks de weidsheid van het plein, heeft de speelplek toch een geborgen karakter. De vloer is gemaakt van asfalt met daarop een gecoat grafisch kunstwerk, gemaakt door kunstenaar Hieke Pars in samenwerking met de jongeren uit de buurt. Wie goed kijkt, leest: 'West Side'.

■ ANSELMUSHOF

De speelplaats van Van Eyck op het Anselmushof - de middelste van drie gelijke naastgelegen hoven - is in 2010 opnieuw ingericht. De nieuwe inrichting is in de geest van Van Eyck uitgevoerd. Op zijn ontwerptekening is de oorspronkelijke situering van de groene elementen te zien, net als de vorm waarin de tegels waren gelegd. Dit is teruggebracht in de huidige aanleg van het hof. De

© Aldo van Eyck Archives

betonnen zandbak is afkomstig uit een - door stedelijke vernieuwing overbodig geworden - speelplaats in de Kenau Simons Hasselaarstraat (Erasmusbuurt). Verder zijn er betonnen springstenen en springpadtjes, een nieuwe klimkoepel en verschillende duikelrekken gebruikt.

■ SLOTERPARK

Natuurlijke, avontuurlijke speeltuinen zijn een trend. In navolging van 't Landje (10) krijgt stadsdeel Nieuw-West er een natuurspeeltuin bij. Deze wordt momenteel aangelegd aan de westzijde van het Sloterpark, naast de kinderboerderij en het Natuur & Milieu Educatie Centrum De Drijfjts. De opening staat voorjaar 2012 gepland. De tendens is buurtbewoners, ouders en kinderen te betrekken bij het ontwerp van een nieuwe speelplek. Hier hebben bijvoorbeeld de scholieren van de naastgelegen basisschool De Kans meegedacht. Doel van de natuurspeeltuin is om kinderen spelenderwijs in contact te brengen met de natuur, seizoenswisselingen, klimaatverandering en water. En het moet bovenal een plek zijn waar ze vrij kunnen spelen, rennen en klimmen.

© Stadsdeel Nieuw-West Team Ontwerp
Carve Ontwerp- en Ingenieursbureau

■ BOTTESKERKPARK

In het Botteskerkpark ligt sinds 2008 het Cruyff Court Ajax Veld Osdorp, een klein voetbalveld van kunstgras. De courts zijn een project van de Johan Cruyff Foundation, bedoeld als wijkvoorziening. Naast voetbal wordt het veld

ook gebruikt voor andere spelen. Bijzonder aan dit court is dat het hoort bij het project Samen Spelen. Hierdoor zijn op bepaalde momenten spelbegeleiders aanwezig, die de kinderen - met of zonder spelmaterialen - samen leren spelen.

■ BRAILLEHOF

Sinds 1962 ligt een, door Van Eyck ontworpen, speelplaats op het Braillehof. De vier elementen die zijn speelplaatsen vaak kenmerken zijn hier nog altijd goed te zien: het groen, de bankjes, de betonnen zandbak en de aluminium speeltoestellen. De groene haag geeft de kinderen geborgenheid. De zandbak werd door Van Eyck nooit precies in het midden geplaatst, om een dynamische ruimte te creëren. Van Eyck besteedde veel aandacht aan de afstanden tussen de spaken van de klimkoepels zodat het kind veilig kon spelen. Maar vanaf de jaren '80 moesten speeltoestellen steeds vaker voldoen aan strengere veiligheidseisen. Hierdoor zijn enkele spaken uit de klimkoepel gehaald en betonnen tegels voorzien van een rubberen laag.

© Stadsdeel Amsterdam

■ EINDE FIETSTOCHT

COLOFON

Samenstelling: Victorien Koningsberger
Grafische vormgeving: Anouk Johanson
Beeld, tenzij anders vermeld: Victorien Koningsberger
Druk: 2500x, 1e druk oktober 2011
Meer informatie: www.vaneesterenmuseum.nl
E-mail: info@vaneesterenmuseum.nl

Deze uitgave is met de meeste zorg samengesteld. Voor onjuistheden kunnen wij geen aansprakelijkheid aanvaarden. Aan de gegevens op deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend.

■ REMBRANDTPARK

In 1972 werd door Piet de Bake in het Rembrandtpark bouwspelplaats 't Landje opgericht. Kinderen van 6 t/m 14 jaar kunnen er onder andere hutten bouwen, cavia's leasen, ravotten aan de waterkant, roeien door het park en ponyrijden. Er komen veel kinderen die het niet gemakkelijk hebben. Voor hen is de speelplaats een goede omgeving. Piet, die er nog altijd de 'Burgemeester' is, en andere toezichthouders zien erop toe dat in 't Landje een gemoedelijke sfeer heerst. Ahmed Marcouch, voormalig stadsdeelvoorzitter van Slotervaart, noemde de speelplaats in 2010 een vorm van cultureel erfgoed, omdat de mensen er steeds terugkomen en het een deel van hun jeugd is. Onlangs is de subsidie voor de 't Landje sterk verminderd.

Een documentaire over de speelplaats is tijdens de tentoonstelling in het Van Eesterenmuseum te zien.

ONDERDEEL VAN DE EXPOSITIE DE SPEELSE STAD VAN ALDO VAN EYCK

EEN FIETSTOCHT LANGS SPEELPLEKKEN IN AMSTERDAM NIEUW-WEST

